

ρικό, παρουσία ενός τουλάχιστον μάρτυρα (συνήθως μέλος του προσωπικού του οδοντιατρείου). Η ενδοστοματική κλινική εξέταση πρέπει να περιλαμβάνει την αναζήτηση και την εντόπιση πιθανών τραυματικών βλαβών στην εσωτερική επιφάνεια του άνω και κάτω χείλους, χαλινών, παρειών και υπερώας, γλώσσας, εδάφους στόματος και των ούλων. Μπορεί να διαπιστωθούν κατάγματα μύλης, φατνιακής απόφυσης, μετατόπιση ή μερική εκγύμωση δοντιού, κ.λπ. Ελλείψει κρανιοπροσωπικών τραυματισμών ο οδοντίατρος ίσως παρατηρήσει ασυνήθεις τραυματισμούς ή μώλωπες στο υπόλοιπο σώμα (35%). Απαραίτητη κρίνεται η φωτογράφιση, με χρήση χιλιοστομετρικό χάρακα, τόσο σε κοντινά πλάνα, όσο και σε φωτογραφίες προσανατολισμού, για να αποτελούν αξιόπιστα μέσα διατήρησης των πληροφοριών.

Οι διήξεις των ενηλίκων στα παιδιά αποτελούν συχνό εύρημα, η δε διαφοροδιάγνωση ανάμεσα σε διήξη παιδιού και διήξη ενήλικα γίνεται με τη μέτρηση του εύρους του οδοντικού τόξου που εμφανίζεται στο εντύπωμα της τραυματικής βλάβης. Επίσης παγκόσμια, οι γυναίκες υφίστανται βία που αποτελεί την «πιο διαδεδομένη παραβίαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου» στην εποχή μας. Η Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Ο.Η.Ε. υπολογίζει ότι: 1 στις 4 γυναίκες (Ευρωπαίες ή από χώρες της Αμερικής), υφίστανται κάποια μορφή ενδοοικογενειακής βίας στη διάρκεια της ζωής τους. Στα άτομα με ειδικές ανάγκες, ασχέτου ηλικίας, ενδυσμονεί ο κίνδυνος κακοποίησης από τα υγιή επειδή είναι εξαρτώμενα από τους «φροντιστές» τους, οι οποίοι μπορεί να ξεσπάσουν βίαια σε αυτούς λόγω φόρτισης των καθηκόντων τους. Οι πιο πιθανοί θύτες είναι άτομα του οικογενειακού περιβάλλοντος, οικιακοί βοηθοί και εργαζόμενοι σε ιατρικά ιδρύματα. Η σωματική κακοποίηση των ηλικιωμένων και ανυπεράσπιστων ατόμων παρουσιάζει ομοιότητες με αυτή της παιδικής κακοποίησης. Αποτελεί το 15,7% των περιστατικών που αναφέρονται στις Η.Π.Α. η οποία επηρεάζει δραματικά την ψυχοσωματική ισορροπία και υγεία των ηλικιωμένων. Σωματικοί δείκτες που υποδηλώνουν κακοποίηση είναι ανεξίτητοι μώλωπες, τραυματικές βλάβες των οδοντικών ιστών, αποσχίσεις ή εκδορές στην στοματογναθοπροσωπική χώρα και σε διάφορα μέρη του σώματος τα οποία συνήθως δικαιολογούνται ως «ατυχήματα».

Ε. Απόδοση αστικής ευθύνης

Ένα άλλο αντικείμενο στο οποίο καλείται ο Οδοντιατροδικαστής να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο, είναι αυτό της εξέτασης ατόμων που έχουν υποστεί τραυματισμό λόγω ατυχήματος ή αντιμετωπίζουν πρόβλημα στοματικής υγείας λόγω αμέλειας ή πλημμελούς οδοντιατρικής πράξης ή ακόμη και

“ **Τα δόντια και το φατνιακό οστό παρέχουν σημαντικές πληροφορίες που αφορούν την παθολογία και τη βιοπολιτισμική συμπεριφορά ανθρώπων που έζησαν σε παλαιότερες εποχές** ”

να πιστοποιήσει εάν έχουν πραγματοποιηθεί κάποιες οδοντιατρικές εργασίες. Η εξέταση πρέπει να είναι – όπως πάντα – λεπτομερής και ακριβής, να περιλαμβάνει όλες τις απαραίτητες διαγνωστικές δοκιμασίες, φωτογραφίες και ακτινογραφίες, ιδιαίτερα με δεδομένο ότι θα κληθεί να δώσει την επιστημονική του μαρτυρία στην αίθουσα του δικαστηρίου.

ΣΤ. Συμβολή σε ανθρωπολογικές και αρχαιολογικές έρευνες

Το ανθρώπινο σκελετικό υλικό και τα δόντια διατηρούνται πολύ καλά, στο πέρασμα του χρόνου και επιτρέπουν τη μελέτη των ανθρωπίνων υπολειμμάτων αλλά και απολιθωμάτων ηλικίας μεγαλύτερης των 2.000.000 χρόνων. Τα δόντια και το φατνιακό οστό παρέχουν σημαντικές πληροφορίες που αφορούν την παθολογία και τη βιοπολιτισμική συμπεριφορά ανθρώπων που έζησαν σε παλαιότερες εποχές και ξανάρχονται στο φως από την αρχαιολογική σκαπάνη. Από τα οδοντογναθικά υπολείμματα, μπορεί να αντληθούν πολύτιμες πληροφορίες για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ανθρώπων μιας εποχής, τον τρόπο ζωής, διαβίωσης και διατροφής, την ύπαρξη διαφόρων γενικών νόσων, επιδημιών, τη διερεύνηση εγκληματικών ενεργειών, μιας αρχαίας καταστροφής ή σφαγής, κ.τ.λ. Μερικές φορές, οι Οδοντιατροδικαστές είναι αυτοί που ενημερώνουν τους αρχαιολόγους ότι έχουν ανακαλύψει περιπτώσεις εγκληματικών ενεργειών, που όμως ποτέ δεν θα οδηγηθούν στη δικαιοσύνη καθώς οι δράστες έχουν πεθάνει δεκάδες ή εκατοντάδες χρόνια πριν...

Επίσης, ακέραια δόντια αρχαιολογικών ευρημάτων χρησιμοποιούνται με την μέθοδο της ανάλυσης του D.N.A., για αναδρομική διάγνωση (π.χ. μολυσματικών ασθενειών που συνοδεύονταν από μικροβιαμία). Το υλικό λαμβάνεται μέσα από το περιεχόμενο της πολφικής κοιλότητας που παραμένει ανεπηρέαστο από εξωτερικές επιμολύνσεις. Με την μέθοδο της αλυσιδωτής αντίδρασης πολυμεράσης (PCR) χρησιμοποιώντας ανιχνευτές D.N.A. (που αντιστοιχούν σε γνωστά γονίδια των μικροβίων), διαπιστώνεται η ύπαρξη ή μη μικροβιακού D.N.A. Η μεθοδολογία αυτή εφαρμόστηκε στην Ελλάδα σε δόντια από 3 τυχαία επιλεγμένα κρανία του ομαδικού τάφου του Κεραμεικού, με σκοπό την διερεύνηση της αιτιολογίας του μεγάλου λοιμού της Αθήνας κατά τον Πελοποννησιακό πόλεμο.]

* Ο Σταυριανός Χρήστος είναι Αναπλ. καθηγητής, υπεύθυνος του επιλεγμένου μαθήματος της «Οδοντιατροδικαστικής» στην Οδοντιατρική Σχολή του Α.Π.Θ. Συγγραφέας 4 βιβλίων Οδοντιατροδικαστικού περιεχομένου. Μέλος της Α.Σ.Φ.Ο (American Society Forensic Odontology) και της W.F.O.C (Worldwide Forensic Odontology Contacts). Stavrian@med.auth.gr